

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CŽV

Student: Klára ZETKOVÁ

Obor: ČJ - D

Název práce v českém jazyce: Životopis Járy Cimrmana

Název práce v anglickém jazyce: Cv of Jára Cimrman

Vedoucí práce: prof. PhDr. Dagmar Mocná, CSc.

Oponent práce: PhDr. Josef Peterka, CSc.

Bakalářská práce Kláry Zetkové vyrostla z jejího dlouhodobého zaujetí pro fenomén Járy Cimrmana a z důkladné znalosti divadelních her jemu věnovaných. Od počátku ji zajímala zejména postava samotného protagonisty této velkolepé mystifikace a jejím původním záměrem bylo sepsat jeho „životopis“, tj. syntetizovat informace, poskytnuté jednotlivými hrami, a posoudit, nakolik tvoří konzistentní celek, jakým stránkám jeho osobnosti se autoři věnují přednostně a jaké naopak opomíjejí. Protože však tento přístup hrozil jednak pasivní popisností, jednak nedostatečným zohledněním toho, že Jára Cimrman není autonomní entitou, nýbrž součástí komplexní umělecké výpovědi, byl autorčin původní záměr posunut směrem ke sledování geneze postavy Járy Cimrmana a také proměn, jichž postupně doznala v souvislosti s tím, jak se měnil divadelní koncept, jehož je součástí.

Metodologicky se práce opírá o teorii fikčních světů, již propojuje s poznatky o fenoménu mystifikace, který chápe jako specifický případ fikčnosti; pochopitelně využívá rovněž základní poznatky z teorie postavy. V odborné literatuře ke všem zmíněným oblastem se dobře orientuje a poznatky z ní načerpané dokáže funkčně využít k řešení zvoleného problému.

Ve vlastním výkladu postupuje chronologicky a víceméně rovnoměrně se věnuje jednotlivým hrám; vzhledem k dominanci diachronního zorného úhlu si v každé další hře všímá zejména nových aspektů Cimrmanovy charakteristiky či jejich významových a žánrových posunů. Je zřejmé, že při zvoleném postupu se lze těžko ubránit opakování či varírování již řečeného, nicméně autorka se toho dopouští ve velmi malé míře.

Jaký je hlavní přínos její analýzy? Podle mého názoru je dvojitý. Tím prvním je upozornění na skutečnost, že postava Járy Cimrmana byla – stejně jako hry, jejichž je součástí - původně dost odlišného charakteru, což si většinou neuvědomujeme, přestože hry z nejstaršího období jsou dodnes stejně živé jako ty nejmladší (prostřednictvím televizních záznamů, DVD i vydaných textů). Autorka však ukazuje, že zejména první tři hry podstatně více tíhnou k nonsensu a absurditě než hry pozdější; bezesporu se v tom odrazily estetické preference 60. let, v nichž cimrmanovský koncept vznikl. Nonsensovitost byla ovšem postupně oslabována a do popředí se dostávaly kulturně historické konotace; hry se tak začaly stávat svéráznou humorně-ironickou encyklopedií českého 19. století, prožívaného v lůně habsburské monarchie (i to mělo bezesporu své dobové důvody, těm se ovšem autorka nevěnuje).

Metodologicky nejpřínosnější je však po mém soudu autorčina pozornost věnovaná mystifikačnímu rázu cimrmanovského konceptu. Zajímají ji zejména tzv. mystifikační indikátory (termín převzala z odborné literatury k tématu) – rysy, podle nichž divák identifikuje, že v daném případě jde o mystifikaci. Autorka vysledovala, že zatímco v prvních hrách se těchto indikátorů vyskytovalo minimum (není proto divu, že někteří diváci údajně vůbec nepochopili, že jde o mystifikace), v dalších jejich počet vzrůstal; jejich rozpoznání divákem se stalo jedním z důležitých předpokladů komického účinku her.

Vzhledem k metodologické náročnosti tématu (na bakalářskou práci možná až přílišné) není divu, že autorka nastolené problémy nevyřešila bezezbytku. Prokázala však nejen odvahu pustit se po cestách, jež jsou - navzdory množícím se cimrmanovským pracím kvalifikačním i jiným – stále ještě neprošlapané, nýbrž i schopnost dobrat se zajímavých zjištění. Její práci proto plně doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji jako výbornou.

V Praze dne 26. 8. 2011

.....